

ФОРМУВАННЯ ЧАСТИНОМОВНОЇ ТЕОРІЇ В НАУКОВІЙ ПАРАДИГМІ АНТИЧНОГО СВІТУ

Зосереджено увагу на питанні теорії частин мови як окремої галузі мовознавства і шляхах формування груп слів у систему. Знання про частини мови, закладені грецькими та римськими ученими, залишаються основним джерелом для дослідників рідної мови.

Ключові слова: теорія частин мови, лексико-граматичний клас, семантико-синтаксичний критерій.

Питання теорії частин мови ще від зародження цієї проблематики привертало увагу філософів та філологів, а згодом і лінгвістів різної спеціалізації та напрямків. Саме тому частиномовна теорія до сьогоднішнього дня не має чіткого приєднання до певної галузі мовознавства, але традиційно частини мови розглядаються у рамках граматичного, а точніше – морфологічного опису мов.

Упродовж двох тисячоліть граматичні знання були систематизовані і представлені у системі частин мови. Стан усіх аспектів частиномовної теорії залежить від системи поглядів ученого певного періоду розвитку наукової думки, елементи якої завжди сполучаються один з одним в індивідуально виражених варіаціях, що надає кожній окремій особистості своєрідності та колориту, однак не завжди дозволяє раціонально розв'язати справжні проблеми мовознавства. Формування будь-якої лінгвістичної концепції залежить і від рідної мови дослідника, і від володіння ним іншими мовами, і від наукового оточення та впливу на нього у період навчання і становлення його наукових поглядів, а також від стану розвитку науки.

Знання про частини мови, закладені грецькими та римськими ученими, залишаються основним джерелом для дослідників рідної мови. Категорії Арістотеля, виведені з особливостей будови його рідної мови, стали зразком та основним принципом для опису інших мов, насамперед близьких і типологічно схожих на давньогрецьку. Окремі аспекти цієї проблеми висвітлені у класичних працях таких українських та зарубіжних мовознавців, як Й.У. Кобів, Р.М. Оленич, В.В. Каракулаков, М.Г. Сенів, М.Я. Немировський, Heinimann S., Job L., Bartnicka-Dąbkowska B., І. Огієнко М.А. Жовтобрюх, І.Р. Вихованець, Н. Москаленко.

Частини мови – це обов'язкова належність граматичного ладу будь-якої мови, оскільки словам властиво змінюватися, усі слова сполучаються з іншими словами у потоці мовлення, і в за-

лежності від цих властивостей їх виділяють із мовлення та ділять на класи. Частини мови релевантні в однаковому відношенні до граматичного і лексичного опису мови. Для граматики частиномовна теорія є основою, бо всі граматики побудовані як опис частин мови за їхніми морфологічними, частіше словозмінними, ознаками.

Частини мови належать до єдиної лексико-граматичної системи, одиниці якої об'єднуються та розмежовуються згідно з властивими їм комплексами граматичних, а точніше – морфологічних категорій. Термін *частини мови* як і його латинський відповідник *partes orationis* є дослівним перекладом давньогрецького терміна *μέρη τοῦ λόγου*. Однозначно дуже важко відповісти, коли остаточно сформувалась теорія частин мови. Це не можуть бути часи Арістотеля та Платона, бо тоді закладалися лише логічні основи, хоч про частини мови ученими вже говорилося. Шлях заміни логічного значення аристотелівських термінів *ὄνομα* та *ῥῆμα* на граматичне стоїками та олександрійцями став важливим кроком в історії частиномовної теорії, котрий спричинив появу парадигми восьмичленного поділу частин мови Діонісія Фракійського.

Орієнтованість численних систем частин мови у різних мовах на онома-ремну основу пояснює насамперед гетерогенність критеріїв класифікації цієї теорії. Логічне мислення давньогрецьких дослідників від Арістотеля і Платона до Діонісія Фракійського і Апполонія Діскола дозволяє зрозуміти традиційну граматику за критеріями класифікації та звільняє від потреби вигадувати нові комбінації чи послідовність критеріїв класифікації частин мови, які сприймаються дослідниками на рівні підсвідомості [3, с. 17]. Інтерпретація частиномовної побудови розвивалася від Платона з додаванням певних акцентів, продиктованих потребами суспільства та науки відповідного періоду, а також мови, на основі якої проводилися дослідження.

Теорія частин мови, що з'явилася у давній Греції спочатку як філософська, а згодом і філологічна, переноситься на латинський ґрунт, і лише потім засвоюється у живих європейських мовах, продовжуючи у наш час вплив на мови, несхожі на європейські ані генетично, ані за типологічними ознаками. Прийнято вважати, що основні поняття, випрацювані у традиційному мовознавстві на матеріалі індоєвропейських мов, достатньо адекватно сприймаються і в інших мовах. Однак беззаперечний той факт, що система

частин мови у різних мовах відмінна. Однакові назви частин мови у різних мовах набувають різних ознак, і, зрештою, опис кожної мови має як свою національну традицію опису, так і традицію послідовну за греко-римським зразком.

Питання придатності античної схеми частин мови для сучасного мовознавства актуальне у всіх фундаментальних дослідженнях теорії граматики, зокрема теорії частин мови. Істиною залишається те, що грецькі філософи привели людство до поняття частин мови. Грецькі мудреці запропонували метод підходу до опису своєї рідної мови, хоч дослідники перейняли не метод, а схему – восьмичленну систему частин мови.

Отже, традиційно під частинами мови розуміємо лексико-граматичні класи слів, які виділяються на основі спільності їхніх синтаксичних, морфологічних і семантичних ознак, причому провідною ознакою визнається морфологічна, оскільки кожна частина мови характеризується особливою системою граматичних (морфологічних) категорій, які охоплюють усі слова певної частини мови або ядро цих слів [4, с. 472; 1, с. 178].

Сукупність та послідовне застосування різних критеріїв класифікації дає змогу виділити найбільші класи слів: іменник, дієслово, прикметник і прислівник. На противагу східній лінгвістичній традиції, яка позначена синтезом, функціоналізмом, з'ясуванням призначення мовних одиниць, створенням цілого з окремих елементів, грецька – а надалі і європейська – лінгвістична традиція позначена аналізом, членуванням цілого на частини, що відповідає принципу вивчення будови мови, який відокремлює мовознавство від риторики – дисципліни, яка займається побудовою правильних текстів. У філософський період грецькі учені розглядали не лише загальні проблеми мови, а й окремі її аспекти. Тоді ж формуються перші підходи до виділення й вивчення структури мови, що в основі своїй були абсолютно логіко-філософськими.

Платон у діалозі „Кратіл” прагне класифікувати частини мови, виділяючи ім'я та дієслово. Дієсловом він називає те, що стосується дії, а ім'ям – те, що здійснює цю дію [11, Opera, Т. 2]. Однак логіко-граматична концепція мови послідовніше викладена у працях Арістотеля. Перше визначення частин мови зустрічаємо у цього грецького філософа, який розрізняє такі частини мови: ім'я (*ὄνομα*), дієслово (*ῥήμα*), сполучник (*σύνδεσμος*), член (*ἄρθρον*).

У трактатах *Περὶ ἑρμηνείας* (Про тлумачення) та *Περὶ ποιητικῆς* (Про поетику) він подає визначення імені: *ὄνομα δὲ ἐστὶ φωνῆ συνθετῆ σημαντικῆ ἄνευ χρόνου ἧς μέρος οὐδὲν ἐστὶ καθ' αὐτὸ σημαντικόν: ἐν γὰρ τοῖς διπλοῖς οὐ χρώμεθα*

ὡς καὶ αὐτὸ καθ' αὐτὸ σημαῖνον, οἷον ἐν τῷ Θεόδωρος τὸ δωρος οὐ σημαίνει [7, Poetik, 1457a, 10–15]: ім'я (*ὄνομα*) – це звук з умовним значенням, без відтинку часу, частини якого, окремо взяті, не мають самостійного значення. З такого висловлювання бачимо, що воно не розкриває суті лексичного значення імені і його граматичних ознак, а швидше характеризує ім'я як слово, яке не має деяких властивостей: воно не означає часу, його складові частини позбавлені самостійного значення. Саме відсутністю часового відтинку ім'я відрізняється від другої важливої частини мови – дієслова. У тому ж трактаті Арістотеля *Περὶ ποιητικῆς* (Про поетику) про дієслово читаємо: *ῥῆμα δὲ φωνῆ συνθετῆ σημαντικῆ μετὰ χρόνου ἧς οὐδὲν μέρος σημαίνει καθ' αὐτό, ὡς περ καὶ ἐπὶ τῶν ὀνομάτων: τὸ μὲν γὰρ ἄνθρωπος ἢ λευκόν οὐ σημαίνει τὸ πότε, τὸ δὲ βαδίζει ἢ βεβάδικεν προσσημαίνει τὸ μὲν τὸν παρόντα χρόνον τὸ δὲ τὸν παρεληλυθότα* [7, Poetik, 1457a, 15–20]: дієслово (*ῥήμα*) – це слово, яке додатково означає час; частина його, окремо взята, не має самостійного значення, як і в іменах. Отже, дієслово відрізняється від імені наявністю відтинку часу і здатністю до предикації, тобто підставою до визначення суті дієслова служить у Арістотеля семантико-синтаксичний критерій.

Філософ дає також характеристику і наступним двом класам слів, хоч і ставить їх на другий план після імені і дієслова. Сполучник (*σύνδεσμος*) Арістотель визначає як звук без самостійного значення, який не перешкоджає, але і не сприяє творенню з декількох звуків одного значущого звука і стоїть звичайно на початку і в середині, якщо його не можна поставити на початку речення самостійно, наприклад: *μεν (справді), δε (тоді), τοι (але)*. Поняття сполучник Арістотель розуміє дуже широко. До сполучників він зараховує, крім самих сполучників, також прийменники, деякі прислівники, частки. У трактаті *Περὶ ποιητικῆς* (Поетика) грецький філософ згадує ще одну частину мови – член (*ἄρθρον*) [7, Poetik, 1457a, 1–8], під яким пізніше розуміли артикль і частково займенник.

Основні аспекти арістотелівської концепції мови зіграли важливу роль у становленні європейської лінгвістичної традиції [2, с. 27–35]. Насамперед, заслугою філософа було формування елементарної моделі мови як системи та виділення основних мовних одиниць (елемент, склад, частина мови, речення); виділення основних частин мови (дві основні частини мови – ім'я та дієслово); вчення про словозміну і виділення категорії відмінка як основної логіко-граматичної категорії в системі європейських мов.

Хоча вчення Арістотеля зробило великий крок у процесі становлення граматики як науки, однак запропоновані ним назви класів слів на той час ще не стали суто граматичними поняттями, а тісно перепліталися з категоріями логіки. Адже філософ ототожнював частини мови і члени речення із категоріями логіки, тобто ім'я – із логічним суб'єктом, дієслово – з логічним предикатом, а речення розглядав як судження. Лексема *λόγος* була загальноприйнятою назвою речення, тому термін *μέρη του λόγου* первісно означав не „частини мови”, а „частини речення”.

Великі заслуги у процесі розвитку грецької граматичної термінології має стоїчна філософська школа, одна з найбільш впливових в елліністичному та римському періодах античного світу. Історичне значення Стої в розвитку граматичної мовної теорії визначається тим, що Стоя була на межі двох етапів античної лінгвістичної думки, з одного боку, завершуючи період, коли мова була предметом дослідження філософами, а з іншого – розпочинала еру розвитку емпіричної граматики.

Для пізнання філософії та граматичної теорії стоїків з античних джерел особливо важливий твір Діогена Лаєрського *De clarorum philosophorum vitis, dogmatibus et apophthegmatis libri X*. Саме завдяки йому можна окреслити в загальних рисах, яке місце займала граматика у філософській системі стоїків. У їхньому визначенні частин мови теж переважає семантико-синтаксичний принцип. Вони виділяють чотири частини мови: ім'я (*ὄνομα*), дієслово (*ῥῆμα*), сполучник (*σύνδεσμος*) і член (*ἄρθρον*) [8, IX, 52-54], але, якщо врахувати факт, що стоїки розділяли імена на загальні та власні, то частин мови у них було п'ять. До слів, що називалися *ἄρθρον*, стоїки відносили займенники та артикль. Фактично стоїки здійснили роботу, яку, за сучасною термінологією, можна було б назвати вченням про різні рівні мови.

Найбільшої популярності набула в античності олександрійська система частин мови. Граматика в цей час стала самостійною дисципліною з власним об'єктом дослідження та термінологією. Система олександрійського граматичного вчення створювалась працями Аристарха Самофракійського, його учня Діонісія Фракійського, Аполлонія Діскола та інших. Вони уклали граматику, що базувалася на вченні про вісім частин мови: ім'я (*ὄνομα*), дієслово (*ῥῆμα*), дієприкметник (*μετοχή*), член (*ἄρθρον*), займенник (*ἀντωνυμία*), прийменник (*πρόθεσις*), прислівник (*ἐπίρρημα*), сполучник (*σύνδεσμος*). Із граматичних творів найдавніших олександрійських граматиків зберігся підручник граматики *Τέχνη γραμματικῆ* (Граматика) Діонісія Фракійського

(170–90 рр. до н. е.) [9]. Дослідник античної наукової спадщини Р. Оленич, аналізуючи вчення Діонісія Фракійського про частини мови, влучно зауважує думку автора про те, що в мові існує певний порядок і окремі мовні форми складаються у подібні до себе групи [5, с. 131–133]. Основне місце у творі займають визначення частин мови, які можна тлумачити як систематизацію граматичних надбань. Аналіз частин мови граматик розпочинає з імен (*ὄνομα*), поділяючи їх на власні та загальні. Чи не вперше ім'я розглядається настільки докладно з поданням граматичних категорій та широкою класифікацією імен, зважаючи на етимологію та значення слів. Про дієслово (*ῥῆμα*) Діонісій Фракійський висловлюється як про частину мови, що не відмінюється за відмінками, але може приймати часи, особи, числа; виражає дію або страждання, зосереджуючи увагу на відмінностях дієслова від імені. Граматик не наголошує на основній властивості дієслів – означати дію; також не береться до уваги функція дієслова бути присудком у реченні, як вважає Р. Оленич „щоб не відділяти від нього інфінітива, який не виражав присудка” [5, с. 135]. Окремою частиною мови автор граматики називає дієприкметник (*μετοχή*) і пояснює, що це слово, яке має властивості дієслів і іменників, окрім осіб і способів. Він підкреслює тільки морфологічні ознаки дієприкметника, пропускаючи його лексичні та синтаксичні значення. Артикль (*ἄρθρον*) виступає відмінюваною частиною мови, яка має роди, числа, відмінки і може вживатися перед іменником чи після нього. Займенник у Діонісія Фракійського виступає окремим розділом, проте відносний займенник *ὅς, ἧ, ὅ* автор, дотримуючись традиції, зараховує до артиклів. Називаючи займенник – *ἀντωνυμία*, автор аналізує лише особові та присвійні займенники, а решту їх видів перелічено в розділі про ім'я, оскільки він розрізняє два основних види займенників: первісний (особові займенники) та похідний (присвійні).

Прийменник (*πρόθεσις*) може виступати в складі слова й самостійно, а у реченні виконує допоміжну функцію. На думку античного граматики, ця частина мови не означає нічого сама по собі, тобто не має власної семантики і набуває змісту лише у сполученні з іншими частинами мови. Діонісій за принципом аналогії розрізняє самостійні та несамостійні слова за аналогією до поділу звуків на голосні, які можна самостійно вимовляти, і деякі приголосні, яких не можна вимовити без допомоги інших. Серед частин мови Діонісій Фракійський уперше називає термін *ἐπίρρημα* на позначення прислівника як окремої частини мови. Граматик визначає прислівник не-

змінною частиною мови, яка характеризує дієслово або додається до нього. Таке визначення прислівника наголошує на відношенні його до дієслова та тісному зв'язку з ним. Однак серед прислівників значне місце займають інші частини мови, а також частки, які виражають згоду, бажання чи заперечення, вигуки на позначення хвилювання, здивування, модальні дієслова. Таким чином, поняття *ἐπίρρημα* тут набагато ширше, ніж у сучасному розумінні. У вченні про сполучник (*σύνδεσμος*) увага звертається лише на його відношення до змісту речення. Діонісій Фракійський, розглядаючи вісім груп сполучників, має на увазі їх роль у відповідних (умовних, часових, причинових) підрядних реченнях. Поряд із сполучниками тут зустрічаються різного роду частки та підсилюючі слова.

Звісно, цей твір у сучасному мовознавстві зазнав би великої критики, але цінність його полягає у давності дослідження та впливу термінології цього вченого на створення термінів частин мови у давніх римлян і на розвиток подальшої граматичної термінології у середньовічних граматиках інших народів.

Морфологія Аполлонія Діскола (II ст.н.е.) – праця під назвою *Εἰσαγωγή τέχνη* [6] – не набула популярності свого часу, бо не змогла витіснити граматики Діонісія Фракійського, яка стала предметом коментування та критики. Однак із його ім'ям пов'язують період розквіту античної граматичної науки. Зважаючи на те, що працював учений в період, коли процес створення термінів на позначення основних категорійних понять завершився, завданням дослідника було уточнювати та конкретизувати трактування лінгвістичних понять і розширювати теоретичні дослідження граматики. За лексико-граматичними ознаками учений класифікує лексику на частини мови, що змінюються за відмінками (*πτωτικά*), частини мови, що змінюються за часами і особами (*ῥήματα*), невідмінювані частини мови (*ἄκλιτα*). Аполлоній Діскол визначає прислівник як незмінне слово, яке загально чи частково щось висловлює про дієслівні способи, без яких воно не утворює повного значення. Дослідник вважає термін *ἐπίρρημα* досить вдалим, тобто це слово, яке вживається при дієслові у пре- чи постпозиції. Сполучник Аполлоній Діскол характеризує як частину мови, яка не має самостійного лексичного значення, а виконує службові функції не тільки зв'язку між словами, а й своїми назвами підкреслює роль у виявленні та конкретизації цього зв'язку. Доктрина Аполлонія Діскола мала великий вплив на написання граматичної теорії Прісціаном, сліди аполлоніївського вчення помітні у римській граматичній термінологічній

науці у IV – V ст. н. е. та, певною мірою, стали надбанням європейської, у тому числі й української мовознавчої науки.

Історія латинської граматичної термінології, становлення та розвиток латинської граматичної термінології істотно пов'язані з роллю грецької цивілізації в розвитку римської науки, культури, філософії, літератури. В I ст. до н. е. поширюється вплив латинської мови і зростає інтерес до її вивчення. Незабаром у Римі отримали визнання ідеї граматиків Олександрії. Граматичне вчення олександрійців, яке розвинулося під знаком аналогізму, поширюється на римському ґрунті. Олександрійську граматичну систему в Римі запровадив Квінт Реммій Палемон, і вона зберігалася протягом усієї історії римської граматики. Граматичні поняття і категорії, створені Варроном, дуже часто були обтяжені філософським багажем, бо наслідував він в основному стоїко-пергамський напрям. Завдяки Реммію Палемону граматика виділяється в окрему самостійну дисципліну з власною термінологією.

Попередник Квінта Реммія Палемона автор лінгвістичного твору *De lingua Latina* [12] енциклопедист Марк Теренцій Варрон (116-27 до н. е.) класифікує частини мови за морфологічним принципом. Марк Т. Варрон, хоч і був знайомий із восьмичленною системою частин мови Діонісія Фракійського, у граматиці застосовує дещо своєрідний поділ на чотири частини мови: 1) *pars, quae habet casus* (частина мови, яка має відмінки); 2) *pars, quae habet tempora* (яка має часи); 3) *pars in qua est utrumque* (яка має одне і друге); 4) *pars, quae habet neutrum* (яка не має ні одного, ні другого). Саме у Марка Т. Варрона вперше засвідчено термін *nomen* як граматичне поняття, але у значно вужчому розумінні. Автор трактату цим терміном називає власні імена, які входили до *pars appellandi* або *pars, quae habet casus*, тобто частини мови, що позначають ім'я у широкому розумінні цього слова [12, с. 68]. Термін *nomen* є семантичною калькою грецького відповідника *ὄνομα* і, згідно з етимологією, дорівнює його поняттєвому змісту. Для визначення дієслова він використовує вислів *pars, quae significat tempora* (частина мови, що позначає часи) або вислів *verbum temporale* (слово, що позначає час). Саме тут слід наголосити, що термін *verbum* у Варрона вживається лише у значенні *слово*.

Велику роль у формуванні традиційного шкільного граматичного вчення відіграв римський варіант античної теорії під назвою *Ars grammatica* Квінта Реммія Палемона (I ст.н.е.). Граматика своїм обсягом, поставленими питаннями та їх вирішенням вийшла далеко за межі граматики Діонісія Фракійського. У Діонісія до складу частин мови входить артикль, а Палемон заува-

жує, що для латинської мови артикль нехарактерний. Замість артикля автор латинської граматики вводить вигук, який до того часу не вважався окремою частиною мови. Під ім'ям Палемона маємо окремі збережені фрагменти у Харісія [10, I], за котрими можемо характеризувати такі частини мови: ім'я (*nomen*), займенник (*pronomen*), дієслово (*verbum*), дієприкметник (*participium*), прислівник (*adverbium*), прийменник (*praepositio*), сполучник (*coniunctio*), вигук (*interiectio*). Роль Палемона у розвитку римської граматичної науки дуже велика. Учений стабілізував морфологічну систему в римській граматиці, сприяв розвитку латинської літературної мови взагалі.

Трактат Прісціана *Institutiones grammaticae*, що належить до V ст. н. е. став апогеєм у розвитку римської граматичної науки. Це наукове дослідження як за його обсягом, так і за змістом можна вважати синтезом античної граматичної науки. У вченні Прісціана привертають увагу ґрунтовні визначення кожної частини мови та характеристика їхніх акциденцій [10, II].

Греко-римська класифікація частин мови була прийнята граматичною наукою багатьох європейських народів і довгий час вважалася зразком. Та з розвитком мовознавчої науки, зокрема, з появою порівняльно-історичного методу, почалася критика традиційної класифікації частин мови. Їй закидали випадковість, безсистемність, ненауковість, відсутність єдиного принципу поділу. Однак олександрійська граматична думка та римська наука створили досить досконалі як на той час граматичні системи, до яких дослідники європейських мов звертаються як до невичерпного джерела визначення частин мови, категорій, правил, зразків та граматичних термінів-назв. Як зазначають науковці, до важливих завдань мовознавства в галузі вивчення окремих терміносистем та підсистем належить простеження шляхів їхнього формування, визначення основних етапів у процесі розвитку мови і науки про неї. При формуванні української граматичної думки лінгвісти усвідомлювали та враховували ці потреби впродовж усіх періодів функціонуван-

ня української мови. Основну увагу при вивченні граматичної терміносистеми та, зокрема, морфологічної підсистеми слід зосередити на її становленні, на її уживаності та конкурентноспроможності з термінами, запозиченими першими слов'янськими граматами у грецьких та римських учених.

Література

1. Амирова Т. Очерки по истории лингвистики / Т. Амирова, Б. Ольховиков, Ю. Рождественский. – М., 1975. – 213 с.
2. Березин Ф. История лингвистических учений / Ф. Березин. – М. : Высш. шк., 1975. – 304 с.
3. Лукин О. К обоснованиям общих и типологических проблем теории частей речи / О. Лукин – М. : Academia, 2003. – 228 с.
4. Лингвистический энциклопедический словарь / гл. ред. В.Н. Ярцева. – М. : Наука, 1990. – 683 с.
5. Оленич Р. Вчення Діонісія Фракійця про частини мови / Роман Оленич // Збірник робіт аспірантів романо-германської і класичної філології. – 1962. – № 3. – С. 131–133.
6. Apollonii Dyscoli quae supersunt. Scripta minora / Recensuerunt apparatus criticum commentarium indices adiecerunt R. Schneider et G. Uhlig // Grammatici Graeci. – Vol. 1. – Lipsiae, 1878. – 264 p.
7. Aristoteles Poetik. Griechisch / Deutsch. Übersetzt und herausgegeben von M. Fuhrmann. – Stuttgart : Philipp Reclam Jun. Stuttgart, 1982. – 183 s.
8. Diogenis Laertii De clarorum philosophorum vitis, dogmatibus et apophthegmatis libri X / Rec. C. Gabr. Cobert. – Paris : A. Firmin Didot, 1872. – 319 p.
9. Dionysii Thracis Ars grammatica / ed. G. Uhlig. – Lipsiae, 1883. – 224 p.
10. Grammatici Latini / ed. H. Keil. – V. 1–7. – Lipsiae, 1857–1880.
11. Platonis Opera. Scriptorum classicorum bibliotheca Oxoniensis. – T. 1 – Sophista, Cratylus; T. 2 – Parmenides / rec. J. Burnet. – Oxonii, 1910. – 311 p.
12. Varronis M. T. De lingua Latina quae supersunt / Marci Terentii Varronis ; rec. G. Gotz et F. Schöll. – Lipsiae : B. G. Teubner, 1910. – 340 p.

The article concentrates its attention on the problem of the part of speech theory as a separate branch of linguistics and the ways of formation of group of words into a system. Knowledge of the part of speech, laid by Greek and Roman scientists, is the main source for the researchers of the native language.

Key words: parts of speech theory, lexical and grammatical class, semantic and syntactic criterion.

Внимание сосредоточено на вопросе теории частей речи как отдельной отрасли языковедения и путях формирования слов в систему. Знания о частях речи, заложенные греческими и римскими учеными, остаются главным источником для исследователей родного языка.

Ключевые слова: теория частей речи, лексико-грамматический класс, семантико-синтаксический критерий.